

Združeni narodi

Petinšestdeseto zasedanje
Generalne skupščine

Sklicana bo
14. septembra 2010

Osnovne informacije

Zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov se prične 14. septembra 2010

Generalna skupščina Združenih narodov (ZN) bo 14. septembra na sedežu ZN v New Yorku pričela s svojim petinšestdesetim zasedanjem. Po prvem otvoritvenem tednu se bodo predsedniki držav in vlad sestali na tridnevnem plenarnem zasedanju na visoki ravni na temo milenijskih razvojnih ciljev (vrh o uresničevanju milenijskih razvojnih ciljev), ki bo potekalo od 20. do 22. septembra (več informacij lahko najdete na <http://www.un.org/en/mdg/summit2010/>).

Splošna letna razprava, ki jo tradicionalno odlikujejo izjave predsednikov držav in vlad ter ministrov, se bo pričela v četrtek, 23. septembra, zaključila pa se bo 30. septembra 2010.

Med ostalimi pomembnimi temami bo skupščina razpravljala tudi o:

- milenijskih razvojnih ciljih, vključno s potrebnimi ukrepi po vrhu MRC, ki bo potekal od 20. do 22. septembra 2010;
- podnebnih spremembah;
- prehranski varnosti;
- rekonstrukciji in krepitvi nestabilnih držav ter držav po konfliktu;
- razoroževanju;
- reformi Združenih narodov, vključno z reformo Varnostnega sveta, in revitalizaciji dela Generalne skupščine; pregledalo se bo tudi delo Komisije za izgradnjo miru in Sveta za človekove pravice.

V okviru petinšestdesetega zasedanja se bodo odvijali številni pomembni dogodki, ki se bodo zaključili v sredini septembra 2011. 22. septembra 2010 bo potekalo srečanje na visoki ravni, ki bo posvečeno mednarodnemu letu biotske raznovrstnosti (več informacij lahko najdete na <http://www.un.org/ga/65/meetings/biodiversity.shtml>). Konec istega tedna, in sicer od 24. do 25. septembra, bo skupščina na visoki ravni izvedla pregled doseženega napredka pri uveljavljanju strategije iz Mavriciusa, ki se sooča z ranljivim položajem majhnih otoških držav v razvoju zaradi njihovih posebnih razvojnih problemov, še posebej na področju upravljanja z okoljem, transporta, trgovanja in trajnostnega razvoja.

Konec tega leta, in sicer 14. decembra, bo potekalo slovesno srečanje ob petdeseti obletnici prelomne deklaracije Generalne skupščine – Deklaracije o podelitvi neodvisnosti kolonialnim deželam in ljudstvom. Pred tem bodo potekali posveti in priprave za pregled doseganja napredka pri uresničevanju Deklaracije o zavezi k soočanju z epidemijo okužbe s HIV/aidsom iz leta 2001. Generalna skupščina bo pregled izvedla leta 2011 (več informacij lahko najdete na <http://www.un.org/ga/aids/coverage/>). V času petinšestdesetega zasedanja bo tudi potekala četrta konferenca Združenih narodov o manj razvitih državah, ki bo potekala leta 2011 v Istanbulu v Turčiji (več informacij lahko najdete na <http://www.unohrlls.org/en/orphan/739/>).

Forum za multilateralna pogajanja

Generalna skupščina, ki je bila ustanovljena leta 1945 na podlagi Ustanovne listine ZN, zavzema v sistemu ZN osrednji položaj. Skupščina je ključni posvetovalni in predstaviški organ ter organ, ki ustvarja politike. Sestavlja jo vseh 192 držav članic ZN. Predstavlja forum za multilateralne razprave o polnem spektru mednarodnih zadev, ki jih pokriva Ustanovna listina. Hkrati ima tudi pomembno vlogo

pri procesu kodifikacije mednarodnega prava. Skupščina se sestaja vsako leto na rednih zasedanjih od septembra do decembra ter po potrebi.

I Funkcije in pristojnosti Generalne skupščine

Glede na Ustanovno listino ZN lahko Generalna skupščina počne sledeče:

- preučuje in daje priporočila glede splošnih načel sodelovanja pri ohranitvi mednarodnega miru in varnosti, med drugim tudi za načela, ki se nanašajo na razoroževanje;
- razpravlja o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na ohranitev mednarodnega miru in varnosti ter daje priporočila, razen v primeru, da o sporu ali situaciji razpravlja Varnostni svet;
- razpravlja in daje priporočila o vseh vprašanjih ali zadevah, ki sodijo v okvir Ustanovne listine, ali se nanašajo na pravice in naloge kateregakoli izmed organov ZN, in sicer z isto izjemo kot v predhodni točki;
- vzpodbuja proučevanje mednarodnih izzivov in daje priporočila z namenom, da se razvija politično mednarodno sodelovanje, spodbujata progresivni razvoj mednarodnega prava in kodifikacija le-tega, se pomagajo uveljavljati človekove pravice in temeljne svoboščine ter se razvija mednarodno sodelovanje na ekonomskem, socialnem, humanitarnem, kulturnem, izobraževalnem in zdravstvenem področju;
- daje priporočila za miroljubno rešitev katerekoli situacije, ki bi lahko škodovala prijateljskim odnosom med narodi;
- sprejema in pretresa letna in posebna poročila Varnostnega sveta ter drugih organov ZN;
- pretresa in odobrava proračun ZN ter določa finančne prispevke držav članic;
- voli člane drugih glavnih organov ZN, kot na primer nestalne članice Varnostnega sveta, članice Ekonomskega in socialnega sveta in sodnike Meddržavnega sodišča ter imenuje generalnega sekretarja na priporočilo Varnostnega sveta. Skupščina lahko tudi izvoli članice svojih pomožnih organov ter izvršnih in upravnih organov agencij, skladov in programov Združenih narodov.

Kadar Varnostni svet zaradi negativnega glasu stalne članice ni zmožen delovati (v primeru obstoja grožnje miru, kršitve miru ali pojava agresije), lahko ukrepa Generalna skupščina v skladu z resolucijo »Združeni za mir«, ki je bila sprejeta novembra 1950 (resolucija 377 (V)). Skupščina lahko zadevo neposredno prouči z namenom, da državam članicam priporoči skupne ukrepe za ohranitev ali obnovitev mednarodnega miru in varnosti (glej spodaj »Izredne seje in nujne izredne seje«).

Skupščina je pooblaščen samo za dajanje nezavezujočih priporočil državam o mednarodnih zadevah, a vendar je začetnica političnih, ekonomskih, humanitarnih, socialnih in pravnih pobud, ki vplivajo na življenje milijonov ljudi po vsem svetu. Milenijska deklaracija, sprejeta leta 2000 in sklepni dokument svetovnega vrha iz leta 2005 predstavljata mejnik in obvezo držav članic za doseg specifičnih ciljev za doseg miru, varnosti in razorožitve, med drugim pa tudi razvoja in odprave revščine, varovanja človekovih pravic, spodbujanja vladavine prava, zaščito okolja ter spodbujata osredotočenost na posebne potrebe Afrike in krepitev Združenih narodov.

I Iskanje konsenza

Vsak član Generalne skupščine ima en glas. Sklepi Generalne skupščine o pomembnih vprašanjih se sprejemajo z dvotretjinsko večino članov. Med pomembna vprašanja sodijo priporočila glede ohranitve mednarodnega miru in varnosti, volitve nestalnih članic Varnostnega sveta in Ekonomskega in socialnega sveta ter proračunska vprašanja. Sklepi o drugih vprašanjih se sprejemajo s preprosto večino.

V zadnjih letih je poseben poudarek na doseganju soglasja namesto sprejemanja odločitev z uradnim glasovanjem, kar krepi podporo sklepom Generalne skupščine. Predsednik skupščine lahko predlaga sprejetje resolucije brez glasovanja, pri čemer se posvetuje z delegacijami in z njimi doseže dogovor.

I Revitalizacija delovanja Generalne skupščine

V zadnjih letih je bila posebna pozornost namenjena izboljšanju delovanja Generalne skupščine, kar je bilo izpostavljeno na osemindesetem zasedanju. V nadaljnjih zasedanjih skupščine so si prizadevali za poenostavitev dnevnega reda in povečanje njegove učinkovitosti, izboljšanje postopkov in načina dela glavnih odborov in okrepitev vloge Splošnega odbora, okrepitev vloge in pooblastil predsednika Generalne skupščine ter vloge skupščine pri izboru generalnega sekretarja.

Generalna skupščina je na njenem šestdesetem zasedanju sprejela besedilo, ki je služilo kot dodatek k resoluciji 60/286 iz 8. septembra 2006. Omenjeno besedilo poleg drugih stvari vzpodbuja tudi k bolj pogostim medsebojnim neformalnim razpravam, predvsem tistim, ki so posebnega pomena in se dotikajo trenutnih razmer v mednarodni skupnosti. Še več, besedilo, ki ga je priporočila ad-hoc delovna skupina za revitalizacijo Generalne skupščine, je pozvalo predsednika Generalne skupščine, da sam predlaga teme za medsebojne razprave. Skozi petinšestdeseto zasedanje bosta potekali dve neformalni tematski razpravi, in sicer o razoroževanju in svetovni varnosti ter o mirovnih operacijah Združenih narodov.

Generalni sekretar države članice na neformalnih srečanjih redno obvešča o njegovih zadnjih aktivnostih in potovanjih, kar se je uveljavilo kot ustaljena praksa. Omenjena poročanja predstavljajo dobro priložnost za izmenjavo mnenj med generalnim sekretarjem in državami članicami. Tovrstna praksa se bo nadaljevala tudi za časa petinšestdesetega zasedanja.

I Izvolitev predsednika in podpredsednikov Generalne skupščine ter predsedujočih glavnim odborom.

Generalna skupščina izvoli svojega predsednika, podpredsednike in predsedujoče glavnim odborom najmanj tri mesece pred začetkom novega zasedanja, in sicer v skladu s pravilom št. 30. svojega poslovnika ter kot rezultat revitalizacije svojega delovanja. Na ta način se še bolj okrepi koordinacija in priprava dela med glavnimi odbori ter med odbori in plenarnim zasedanjem.

I Splošni odbor

Splošni odbor, ki ga sestavlja predsednik, 21 podpredsednikov Generalne skupščine in predsedujoči člani šestih glavnih odborov, daje priporočila Generalni skupščini glede sprejetja dnevnega reda, razporeditve točk na dnevnem redu in organizacije dela (če želite več informacij o dnevnem redu, jih lahko najdete na <http://www.un.org/Depts/dhl/resguide/gasess.htm#gaagen>).

Vloga Splošnega odbora se je še bolj okrepila z zadnjimi zasedanji, predvsem skozi svoja neformalna srečanja in informativne sestanke (briefings), ki so odprti za vse države članice. Srečanja in sestanki so namenjeni temam, s katerimi se ukvarja Generalna skupščina ali pa spadajo v njeno področje dela.

I Odbor za poverilnice

Odbor za poverilnice, ki ga na vsakem zasedanju imenuje Generalna skupščina, ji poroča o poverilnicah predstavnikov.

I Splošna razprava

Splošna razprava petinšestdesetega zasedanja omogoča državam članicam, da izrazijo svoje poglede na večje mednarodne izzive. Pričela se bo v četrtek, 23. septembra in bo trajala do naslednjega četrтка, 30. septembra 2010. Razprava bo potekala pod temo "Potrditev osrednje vloge Združenih narodov v mednarodnih odnosih", ki jo je predlagal predsedujoči petinšestdesetega zasedanja, nj. eksc. gospod Joseph Deiss iz Švice. Praksa izbora posebne teme za zasedanje, ki je mednarodnega pomena, sega nazaj v leto 2003, ko je Generalna skupščina uvedla to novost. S tem je želela povečati svojo avtoriteto in vlogo kot telo, ki ga sestavlja 192 članic (resolucija 58/126, sprejeta decembra 2003). Letošnja splošna razprava bo trajala le sedem delovnih dni, kar je v nasprotju s predhodno prakso devetih dni (sprejeto z resolucijo 57/301 marca 2003). S tem se bo omogočila nemotena izvedba številnih srečanj na visoki ravni, ki so bila navedena. Generalni sekretar bo pred pričetkom splošne razprave predstavil svoje poročilo o delu ZN, kar je praksa vse od dvainšestdesetega zasedanja.

I Šest glavnih odborov

Ko se zaključi splošna razprava skupščine, se prične razprava o glavnih točkah dnevnega reda. Zaradi velikega števila vprašanj, s katerimi se ukvarja (na primer, na štiriinšestdesetem zasedanju je dnevni red sestavljalo več kot 170 točk), si skupščina točke glede na vsebino porazdeli med šest glavnih odborov. Nato odbori o njih razpravljajo in kjer je mogoče, uskladijo različne pristope držav. Njihovi predlogi gredo na plenarni seji Generalne skupščine v branje, pri čemer ponavadi že gre za osnutke resolucij in sklepov skupščine.

Šest glavnih odborov se glasi: Odbor za razorožitev in mednarodno varnost (prvi odbor), ki se ukvarja z razorožitvijo in sorodnimi vprašanji mednarodne varnosti; Odbor za ekonomska in finančna vprašanja (drugi odbor), ki se ukvarja z ekonomskimi temami; Odbor za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja (tretji odbor), ki obravnava socialne in humanitarne zadeve; Posebni odbor za politična vprašanja in dekolonizacijo (četrti odbor). Obravnava različne politične teme, ki jih ne obravnavajo drugi odbori, in vprašanja, povezana z dekolonizacijo; Odbor za administrativna in proračunska vprašanja (peti odbor), ki se ukvarja z administracijo in proračunom ZN; Odbor za pravna vprašanja (šesti odbor), ki obravnava mednarodne pravne zadeve.

O številnih točkah dnevnega reda, kot je na primer palestinsko vprašanje in situacija na Bližnjem vzhodu, Generalna skupščina razpravlja in ukrepa na plenarnih zasedanjih.

I Delovne skupine Generalne skupščine

V preteklosti je Generalna skupščina odobrila ustanavljanje delovnih skupin, ki se bolj vsebinsko osredotočijo na pomembne teme in nato skupščini podajajo svetovalna mnenja. V ta namen je skupščina ustanovila ad-hoc delovno skupino za revitalizacijo Generalne skupščine, ki bo lahko nadaljevala svoje delo med petinšestdesetim zasedanjem skupščine.

I Regionalne skupine

Z leti so v Generalni skupščini nastale različne neformalne regionalne skupine kot sredstvo za posvetovanje in pospešitev proceduralnega dela. Skupine so: afriške države, azijske države, vzhodnoevropske države, latinsko-ameriške in karibske države ter zahodnoevropske in druge države. Položaj predsednika Generalne skupščine kroži med regionalnimi skupinami. Za petinšestdeseto zasedanje je bil predsednik izvoljen na priporočilo skupine zahodnoevropskih in drugih držav.

I Izredne seje in nujne izredne seje

Poleg rednih zasedanj se lahko Generalna skupščina sestane tudi na izrednih in nujnih izrednih sejah.

Do danes je Generalna skupščina sklicala 28 izrednih sej o zadevah, ki so zahtevale posebno pozornost, in sicer za palestinsko vprašanje, financiranje ZN, Namibijo, razorožitev, mednarodno ekonomsko sodelovanje, apartheid, droge, okolje, prebivalstvo, ženske, družbeni razvoj, človeške naselbine in virus HIV oziroma aids. Osemindvajseta izredna seja Generalne skupščine, ki je potekala 24. januarja 2005, je bila posvečena šestdeseti obletnici osvoboditve nacističnih koncentracijskih taborišč.

Deset nujnih izrednih sej je bilo namenjenih zadevam, pri katerih Varnostni svet preko svojih zasedanj ni bil zmožen ukrepati. To je bilo v naslednjih primerih: Madžarska (1956), Suez (1956), Bližnji vzhod (1958 in 1967), Kongo (1960), Afganistan (1980), Palestina (1980 in 1982), Namibija (1981), zasedena arabska ozemlja (1982) ter nezakonito delovanje Izraela na zasedenem vzhodnem Jeruzalemu in ostalem zasedenem palestinskem ozemlju (1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 in 2004). Generalna skupščina se je 16. januarja 2009 odločila zadnjo, deseto nujno izredno sejo, začasno odložiti in pooblastiti predsednika skupščine, da znova odpre razpravo na željo držav članic.

Izvajanje dela Generalne skupščine

Delovanje Združenih narodov v veliki meri izhaja iz sklepov in odločitev Generalne skupščine, ki jih izvajajo:

- odbori in druga telesa, ki jih Generalna skupščina ustanavlja za proučevanje in poročanje o posameznih zadevah, kot so razorožitev, vesolje, mirovne operacije, ekonomski razvoj, okolje in človekove pravice;
- Sekretariat ZN: generalni sekretar in njegovo osebje mednarodnih javnih uslužbencev..